

Explicaziuns dal Cussegl grond

Project

**Revisiun parziala da la Constituziun
dal chantun Grischun
(vegliadetgna da votar 16)**

Kanton Graubünden
Chantun Grischun
Cantone dei Grigioni

www.gr.ch

Votar è pli simpel che quai ch'ins pensa!

Ultra da vuschar la dumengia da votaziun a l'urna avais Vus las suandantas pussaivladads per As participar a la votaziun:

Votaziun anticipada

Durant almain dus dals quatter ultims dis avant il di da votaziun avais Vus en Vossa vischnanca la pussaivladad

- da votar a l'urna u
- da consegnar il cedel da votar en ina cuverta serrada ad in post uffizial da la vischnanca.

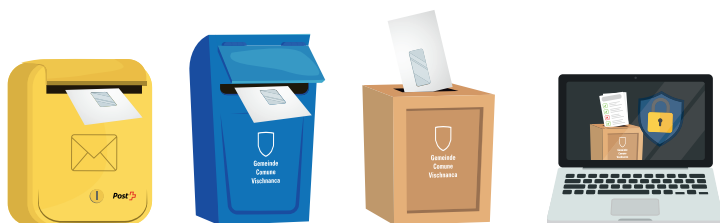
Votaziun per corrispondenza

- Ils documents necessaris (cuverta da consegna, cuverta da vuschar) survegnis Vus automaticamain da la vischnanca.
- L'attest da votar u la cuverta da consegna stuais Vus **suttascriver** en mintga cas. Uschiglio è Vossa vusch nunvalaivla.
- Silsuenter avais Vus duas pussaivladads per vuschar per corrispondenza: Vus pudais metter la cuverta da consegna a temp sin **posta** ubain la metter en la **chascha da brev** **da l'administraziun communal** che vegn inditgada da la vischnanca.

E-voting

A personas ch'èn s'annunziadas per la votaziun electronica, trametta la vischnanca l'attest da votar per e-voting. Ils ulteriurs documents vegnan mess a disposiziun en furma electronica.

Infurmaziuns davart tut las dumondas en connex cun la votaziun anticipada, cun la votaziun per corrispondenza e cun la votaziun electronica survegnis Vus da Vossa chanzlia communal. Resguardai per plaschair er las publicaziuns uffizialas.

Project

Revisiun parziala da la Constituziun dal chantun
Grischun (vegliadetgna da votar 16)

Curtamain	➔	4
Detagls	➔	6
Arguments	➔	8
Text da votaziun	➔	9

Curtamain

Situaziun da partenza

Vegliadetgna da votar 16

Tgi che vul actualmain votar ed eleger sin plaun chantunal e communal en il chantun Grischun, sto avair almain 18 onns. En cas d'elecziuns vala quai tant per il dretg d'eleger activ (il dretg d'eleger insatgi) sco er per il dretg d'eleger passiv (il dretg da sa laschar eleger).

Il project

En la sessiun d'avrigl 2026 ha il Cussegl grond deliberà ina revisiun parziala da la Constituziun chantunala per mauns da la votaziun dal pievel. Qua tras duai la vegliadetgna dal dretg da votar e dal dretg d'eleger activ sin plaun chantunal e communal en il chantun Grischun vegnir sbassada da 18 a 16 onns.

Il dretg d'eleger passiv n'è betg pertutgà da la revisiun parziala. Er per las votaziuns e las elecziuns sin plaun federal resta la vegliadetgna tar 18 onns.

Dumonda da
votaziun

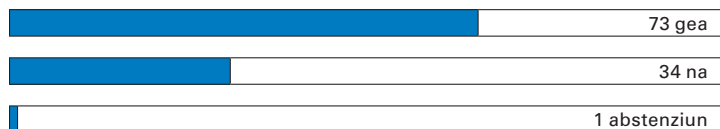
**Vulais Vus acceptar la revisiun parziala da la
Constituziun dal chantun Grischun
(vegliadetgna da votar 16)?**

Recumandaziun
dal Cussegl grond

Gea

La vegliadetgna da votar 16 permetta a la giuventetgna interes-
sada da sa participar a las decisiuns sin plaun chantunal e com-
munal ed uschia er a la concepziun da la societad e da l'agen
avegnir.

Votaziun en il Cussegl grond

Detagls	→	6
Arguments	→	8
Text da votaziun	→	9

Detagls

Dretg vertent

Avair il dretg da votar e d'eleger vul dir: dastgar sa participar a votaziuns ed ad elecziuns, sa laschar eleger sco er suttascriber referendums ed iniciativas.

Per pudair sa participar ad elecziuns e votaziuns sin plaun chantunal e communal en il chantun Grischun ston ins avair almain 18 onns. Quai vala tant per il dretg d'eleger activ (il dretg d'eleger insatgi) sco er per il dretg d'eleger passiv (il dretg da sa laschar eleger).

Per votaziuns ed elecziuns sin plaun federal vala medemamain la limita da vegliadetgna da 18 onns. Sin plaun chantunal pon personas da 16 onns votar e far diever dal dretg d'eleger activ fin ussa mo en il chantun Glaruna.

Incumbensa dal parlament

En la sessiun da zercladur 2022 ha il Cussegl grond surdà a la Regenza la «incumbensa Derungs concernent l'introducziun dal dretg da votar a la vegliadetgna da 16 onns (dretg d'eleger activ e dretg da votar)».

L'incumbensa pretenda da midar la Constituziun chantunala uschia, che «las personas ch'èn domiciliadas en il Grischun, che han il dretg da burgais svizzer e che han cumpleni 16 onns, han il dretg d'eleger activ ed il dretg da votar en chaussas chantunalas e communalas».

Il project

Tras la revisiun parziala da la Constituziun chantunala vegn la limita da vegliadetgna per il dretg da votar ed il dretg d'eleger activ sbassada a 16 onns, quai per fatschentas dal chantun u da las vischnancas politicas en il chantun.

Per il dretg d'eleger passiv vala vinavant la limita da vegliadetgna da 18 onns. Er per las votaziuns e las elecziuns sin plaun federal resta la vegliadetgna tar 18 onns.

Per las ulteriuras premissas dal dretg da votar e d'eleger (naziunalitad svizra e domicil en il chantun) n'ha la revisiun medemamain naginas consequenzas.

Dretg	Plaun	Vegliadetgna da nov (fin ussa)
Dretg da votar	Confederaziun	18 onns
	Chantun	16 onns (18 onns)
	Vischnanca	16 onns (18 onns)
Dretg d'eleger activ	Confederaziun	18 onns
	Chantun	16 onns (18 onns)
	Vischnanca	16 onns (18 onns)
Dretg d'eleger passiv	Confederaziun	18 onns
	Chantun	18 onns
	Vischnanca	18 onns

Illustraziun 1: Survista da la revisiun parziala da la Constituziun chantunala

La nova limita da vegliadetgna per il dretg da votar ed il dretg d'eleger activ vala er per Svizras e Svizzers che vivan a l'exteriur.

Consequenzas

Tras la revisiun s'augmenta il dumber actual da var 143 000 persunas cun dretg da votar e cun dretg d'eleger activ en il chantun per circa 3000.

La consequenza èn intgins custs supplementars ed in pau dapli lavur per producir, pachetar e trametter il material da votaziun e d'elecziun e per dumbrar ora ils cedels da votar ed ils cedels electorals. Tge custs supplementars che resultan concretamain per il chantun e las vischnancas, na sa lascha betg quantifitgar. Quai dependa tranter auter da la dimensiun dal material da votar, dal dumber da votaziuns e d'elecziuns, da la participaziun efectiva a las votaziuns e da la procedura da votaziun en las vischnancas (radunanza, e-voting, urna). Ils custs supplementars dastgassan dentant esser survesaivels.

Conclus dal Cussegl grond

Il 22 d'avrigl 2026 ha il Cussegl grond deliberà la revisiun parziala da la Constituziun dal chantun Grischun (vegliadetgna da votar 16) cun 73 cunter 34 vuschs ed 1 abstenziun per mauns da la votaziun dal pievel.

Arguments

Arguments dal Cussegl grond

Il pievel duai decider

Sche la vegliadetgna per il dretg da votar ed il dretg d'eleger activ duai vegnir sbassada a 16 onns u betg, è ina dumonda impurtanta da dretg public. Il pievel sez duai decider en chaussa. Perquai han er vuschs criticas en il Cussegl grond votà a favur dal project, per che la revisiun parziala da la Constituziun chantunala possia vegnir suttamessa a la votaziun dal pievel.

Reagir sin il fatg che la societad vegn pli e pli veglia

Nossa societad vegn pli e pli veglia. La cumpart da personas pli veglias che voteschan ed elegian, crescha damai pli e pli fitg (chavazzin: svilup demografic). Per far frunt a quest svilup èsi impurtant, che er personas giuvnas dastgian votar ed eleger uschè baud sco pussaivel.

Laschar cundecider la giuventetgna – auzar la participaziun a las votaziuns

Sa participar a votaziuns ed elecziuns è voluntar. Però quels giuvenils da 16 e 17 onns che s'interessan per la politica, duain avair la pussaivladad da sa participar a la concepziun da lur avegnir. Sche la participaziun a la votaziun s'augmentass qua tras, fiss quai in effect secundar giavischabel.

Cunterarguments d'ina minoritad dal Cussegl grond

Ina minoritad considerabla en il Cussegl grond (34 vuschs) refusa la vegliadetgna da votar 16. Ella è da l'avis che giuvenils sut 18 onns n'hajan betg anc la madirezza politica e sajan exponids ad in privel pli grond da vegnir influenzads (p.ex. tras las medias socialas). Crititgà vegn er, che la vegliadetgna da votar 16 na correspunda betg a la responsabladad tenor il dretg civil e public, che vegn cuntanschida pir cun 18 onns.

Perquai che la participaziun dals giuvenils da 18 fin 25 onns a las votaziuns saja bassa, na quinta la minoritad er betg cun in effect positiv sin la participaziun a las votaziuns. Ed il sguard ordaifer il chantun mussa, che mo il chantun Glaruna ha introduci fin ussa ina vegliadetgna da votar pli bassa. En numerus auters chantuns è quai vegni refusà.

Text da votaziun

Constituziun dal chantun Grischun

Midada dals 22-04-2026

Relaschs tangads da questa fatschenta (numers dal DG)

Nov:	–
Midà:	110.100
Aboli:	–

Il Cussegl grond dal chantun Grischun,
sa basond sin l'art. 101 al. 1 da la Constituziun chantunala,
sunter avair gi' invista da la missiva da la Regenza dals 16 da december 2025,
concluda:

I.

Il relasch "Constituziun dal chantun Grischun" DG 110.100 (versiun dals 01-01-2025)
vegn midà sco suonda:

Art. 9 al. 1 (midà)

¹ Il dretg da votar e d'eleger han tut las burgaisas svizras e tut ils burgais svizzers che han cumplenì 16 onns e che abitan en il chantun. Elegibel è, tgi che ha cumplenì 18 onns.

II.

Naginas midadas en auters relaschs.

III.

Naginas aboliziuns d'auters relaschs.

IV.

Questa revisiun parziala è suttamessa al referendum obligatoric.
La Regenza fixescha il termin da l'entrada en vigur.

Il Cussegl grond recumonda da votar
ils 27 da settember 2026 sco suonda:

Gea

**Revisiun parziala da la Constituziun
dal chantun Grischun
(vegliadetgna da votar 16)**

En num dal Cussegl grond / Cuira, ils 16 da zercladur 2026

La presidenta:
Valérie Favre Accola

Il cancellier:
Daniel Spadin